EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2008/0140(CNS)

11.2.2009

LAUSUNTO

naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalta

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta
(KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Valmistelija: Donata Gottardi

TARKISTUKSET

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään mietintöönsä seuraavat tarkistukset:

Tarkistus 1

Ehdotus direktiiviksi
Otsikko

Komission teksti	*Tarkistus*
Ehdotus: NEUVOSTON DIREKTIIVI uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä ***tai*** sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta	Ehdotus: NEUVOSTON DIREKTIIVI uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä***,*** sukupuolisesta suuntautumisesta ***tai sukupuolesta*** riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta

Tarkistus 2

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 3 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(3) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut perusperiaatteet. ***Perusoikeuskirjan 10 artiklassa tunnustetaan ajatuksen-, omantunnon ja uskonnonvapaus; sen 21 artiklassa kielletään syrjintä, myös uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä, ja 26 artiklassa tunnustetaan vammaisten oikeus päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäisyyttään.***	(3) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti ***ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa, varsinkin sen 9 ja 11 artiklassa, ja*** Euroopan unionin perusoikeuskirjassa***, erityisesti sen 10 artiklassa, 12 artiklan 2 kohdassa sekä 21 ja 26 artiklassa,*** tunnustetut perusperiaatteet.

Tarkistus 3

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 4 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(4) Euroopan vammaisten teemavuosi 2003, Yhdenvertaiset mahdollisuudet Euroopassa 2007 -teemavuosi 2007 ja Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi 2008 ovat tuoneet esiin syrjinnän sitkeyden mutta edistäneet myös monimuotoisuutta.	(4) Euroopan vammaisten teemavuosi 2003, Yhdenvertaiset mahdollisuudet Euroopassa 2007 -teemavuosi 2007 ja Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi 2008 ovat tuoneet esiin ***välittömän ja välillisen*** syrjinnän***, moninkertaisen syrjinnän ja läheissyrjinnän*** sitkeyden mutta edistäneet myös monimuotoisuutta.

Tarkistus 4

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 8 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(8) Yhteisö on antanut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla ***kolme säädöstä***, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua syrjintä sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Nämä ***säädökset*** ovat osoittaneet lainsäädännön arvon syrjinnän torjunnassa. Erityisesti direktiivissä 2000/78/EY vahvistetaan yleiset puitteet työssä tai ammatissa tapahtuvaa yhdenvertaista kohtelua varten uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Jäsenvaltioittain on kuitenkin edelleen vaihteluita siinä, missä määrin ja missä muodossa näillä perusteilla tapahtuvalta syrjinnältä suojellaan työelämän ulkopuolella.	(8) Yhteisö on antanut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla ***useita direktiivejä***, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua syrjintä sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Nämä ***direktiivit*** ovat osoittaneet lainsäädännön arvon syrjinnän torjunnassa. Erityisesti direktiivissä 2000/78/EY vahvistetaan yleiset puitteet työssä tai ammatissa tapahtuvaa yhdenvertaista kohtelua varten uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Jäsenvaltioittain on kuitenkin edelleen vaihteluita siinä, missä määrin ja missä muodossa näillä perusteilla tapahtuvalta syrjinnältä suojellaan työelämän ulkopuolella.

Tarkistus 5

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 8 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(8) Yhteisö on antanut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla kolme säädöstä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua syrjintä sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Nämä säädökset ovat osoittaneet lainsäädännön arvon syrjinnän torjunnassa. Erityisesti direktiivissä 2000/78/EY vahvistetaan yleiset puitteet työssä tai ammatissa tapahtuvaa yhdenvertaista kohtelua varten uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Jäsenvaltioittain on kuitenkin edelleen vaihteluita siinä, missä määrin ja missä muodossa näillä perusteilla tapahtuvalta syrjinnältä suojellaan työelämän ulkopuolella.	(8) Yhteisö on antanut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla kolme säädöstä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua syrjintä sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän***, sukupuolen*** ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Nämä säädökset ovat osoittaneet lainsäädännön arvon syrjinnän torjunnassa. Erityisesti direktiivissä 2000/78/EY vahvistetaan yleiset puitteet työssä tai ammatissa tapahtuvaa yhdenvertaista kohtelua varten uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä***, sukupuolesta*** tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Jäsenvaltioittain on kuitenkin edelleen vaihteluita siinä, missä määrin ja missä muodossa näillä perusteilla tapahtuvalta syrjinnältä suojellaan työelämän ulkopuolella.

Tarkistus 6

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 9 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(9) Siksi lainsäädännössä olisi kiellettävä uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään ***tai*** sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä monilla työmarkkinoiden ulkopuolisilla aloilla, kuten sosiaalisen suojelun, koulutuksen sekä tavaroiden ja palvelujen, ***myös*** asumisen, saatavuuden ja tarjonnan yhteydessä. Lainsäädännössä olisi säädettävä toimista, joilla varmistetaan ***vammaisten*** yhdenvertaiset mahdollisuudet edellä mainituilla aloilla.	(9) Siksi lainsäädännössä olisi kiellettävä uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään***,*** sukupuoliseen suuntautumiseen ***tai sukupuoleen*** perustuva ***välitön ja välillinen*** syrjintä***, moninkertainen syrjintä ja läheissyrjintä*** monilla työmarkkinoiden ulkopuolisilla aloilla, kuten sosiaalisen suojelun, koulutuksen sekä tavaroiden ja palvelujen, ***esimerkiksi*** asumisen ***ja liikennepalvelujen***, saatavuuden ja tarjonnan ***sekä järjestöjen*** yhteydessä. Lainsäädännössä olisi säädettävä toimista,

joilla varmistetaan ***tiettyä uskontokuntaa tai vakaumusta, vammaa, ikäryhmää tai sukupuolista suuntautumista tai useampia näistä ominaisuuksista edustavien henkilöiden sekä heihin sidoksissa olevien henkilöiden*** yhdenvertaiset mahdollisuudet edellä mainituilla aloilla.

Tarkistus 7

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 11 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(11) ***Tällä direktiivillä*** ei ole tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden toimivaltaan koulutuksen, sosiaaliturvan ja terveydenhoidon aloilla. Sillä ei myöskään aiota vaikuttaa jäsenvaltioiden keskeiseen asemaan ja laajaan harkintavaltaan niiden tarjotessa, tilatessa ja järjestäessä yleistä taloudellista etua koskevia palveluja.	(11) ***Direktiivin tarkoituksena on torjua syrjintää ja taata osallisuus- ja kotoutumisprosessit. Sillä*** ei ole tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden toimivaltaan koulutuksen, sosiaaliturvan ja terveydenhoidon aloilla. Sillä ei myöskään aiota vaikuttaa jäsenvaltioiden keskeiseen asemaan ja laajaan harkintavaltaan niiden tarjotessa, tilatessa ja järjestäessä yleistä taloudellista etua koskevia palveluja.

Tarkistus 8

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 12 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(12) Syrjinnän katsotaan sisältävän välittömän ja välillisen syrjinnän, häirinnän sekä ohjeen harjoittaa syrjintää ja evätä kohtuulliset mukautukset.	(12) Syrjinnän***, moninkertaisen syrjinnän ja läheissyrjinnän*** katsotaan sisältävän välittömän ja välillisen syrjinnän, häirinnän ***ja seksuaalisen häirinnän*** sekä ohjeen harjoittaa syrjintää ja evätä kohtuulliset mukautukset.

Tarkistus 9

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 12 a kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(12 a) Syrjintä voi perustua tietyn henkilön uskontoon tai vakaumukseen, vammaan, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai näiden tekijöiden yhdistelmään sekä tietyn henkilön tai henkilön, johon tämä on tai johon tämän oletetaan olevan sidoksissa, oletettuun uskontoon, vakaumukseen, vammaan ja ikään sekä oletettuun sukupuoliseen suuntautumiseen.

Tarkistus 10

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 13 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(13) Pannessaan täytäntöön yhdenvertaista kohtelua riippumatta uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta koskevaa periaatetta yhteisön olisi EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyrittävä poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa varsinkin, koska naiset ovat usein moninkertaisen syrjinnän kohteina.	(13) Pannessaan täytäntöön yhdenvertaista kohtelua riippumatta uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä***, sukupuolesta*** tai sukupuolisesta suuntautumisesta koskevaa periaatetta yhteisön olisi EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyrittävä poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa varsinkin, koska naiset ovat usein moninkertaisen syrjinnän ***ja läheissyrjinnän*** kohteina.

Tarkistus 11

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 14 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(14) Niiden tosiseikkojen arviointi, joiden perusteella voidaan päätellä välittömän tai välillisen syrjinnän olemassaolo, on määrä	(14) Niiden tosiseikkojen arviointi, joiden perusteella voidaan päätellä välittömän tai välillisen syrjinnän***, moninkertaisen***

säilyä kansallisen tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen elimen tehtävänä kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä noudatettavien sääntöjen mukaisesti. Näissä säännöissä voidaan määrätä erityisesti välillisen syrjinnän toteamisesta mitä tahansa keinoa käyttäen tilastotiedot mukaan luettuina.

syrjinnän ja läheissyrjinnän olemassaolo, on määrä säilyä kansallisen tuomioistuimen***, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen*** tai muun toimivaltaisen elimen tehtävänä kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä noudatettavien sääntöjen mukaisesti. Näissä säännöissä voidaan määrätä erityisesti välillisen syrjinnän toteamisesta mitä tahansa keinoa käyttäen tilastotiedot mukaan luettuina.

Tarkistus 12

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 15 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(15) Vakuutusten, pankki- ja muiden rahoituspalvelujen tarjonnassa käytetään vammaisuuteen ja ikään liittyviä vakuutusmatemaattisia tekijöitä ja riskitekijöitä. Näitä ei katsota syrjinnäksi, ***mikäli*** tekijät osoitetaan keskeisiksi riskinarvioinnissa.	(15) Vakuutusten, pankki- ja muiden rahoituspalvelujen tarjonnassa käytetään vammaisuuteen ja ikään liittyviä vakuutusmatemaattisia tekijöitä ja riskitekijöitä. ***Ainoastaan silloin*** näitä ei katsota syrjinnäksi, ***kun*** tekijät osoitetaan keskeisiksi riskinarvioinnissa ***ja kun ne eivät johda kohtuuttoman ja perusteettoman erilaiseen kohteluun***.

Tarkistus 13

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 16 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(16) Kaikilla yksilöillä on vapaus tehdä sopimuksia, mukaan luettuna vapaus valita sopimuskumppani liiketointa varten. Tätä direktiiviä ei pidä soveltaa sellaisten yksityishenkilöiden tekemiin taloudellisiin toimiin, joille nämä toimet eivät ole ammatillista tai kaupallista toimintaa.	***Poistetaan.***

Tarkistus 14

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 17 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(17) Syrjinnän kieltämisen yhteydessä on tärkeää kunnioittaa muita perusoikeuksia ja -vapauksia kuten yksityis- ja perhe-elämän ***ja niiden yhteydessä tehtävien liiketoimien*** suojaa, uskonnonvapautta ja *yhdistymisoikeutta*. Tämä direktiivi ei vaikuta ***siviilisäätyä tai perheasemaa koskeviin kansallisiin lakeihin, lisääntymisoikeudet mukaan luettuina. Se ei myöskään*** vaikuta valtion, sen laitosten tai elinten taikka koulutuksen sekulaariin luonteeseen.	(17) Syrjinnän kieltämisen yhteydessä on tärkeää kunnioittaa muita perusoikeuksia ja -vapauksia kuten yksityis- ja perhe-elämän suojaa, uskonnonvapautta ja *yhdistymisvapautta*. Tämä direktiivi ei vaikuta valtion, sen laitosten tai elinten taikka koulutuksen sekulaariin luonteeseen. ***Direktiiviä sovelletaan lisäksi avoliittoihin ja rekisteröityihin parisuhteisiin, jos ne on jäsenvaltion järjestelmässä tunnustettu, ja niihin liittyviin sosiaalietuuksiin.***

Tarkistus 15

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 18 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(18) Jäsenvaltioilla on vastuu koulutuksen järjestämisestä ja sisällöstä. Komission tiedonannossa Paremmat taidot uudelle vuosisadalle – koulualan eurooppalainen yhteistyöohjelma, korostetaan tarvetta kiinnittää huomiota erityisesti muita heikommassa asemassa oleviin ja erityisopetusta tarvitseviin lapsiin. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää erilaisesta kohtelusta haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin. Jäsenvaltiot voivat myös kieltää uskonnollisten tunnusten käytön kouluissa.	(18) Jäsenvaltioilla on vastuu koulutuksen järjestämisestä ja sisällöstä. Komission tiedonannossa Paremmat taidot uudelle vuosisadalle – koulualan eurooppalainen yhteistyöohjelma, korostetaan tarvetta kiinnittää huomiota erityisesti muita heikommassa asemassa oleviin ja erityisopetusta tarvitseviin lapsiin. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää erilaisesta kohtelusta haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin***, jos se on välttämätöntä ja oikeasuhteista eikä riko oikeutta koulutukseen***. Jäsenvaltiot voivat myös kieltää uskonnollisten tunnusten käytön kouluissa.

Tarkistus 16

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 19 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(19) Amsterdamin sopimuksen loppuasiakirjaan liitetyssä julistuksessa nro 11 kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemasta Euroopan unioni on nimenomaisesti tunnustanut, että se kunnioittaa kyseenalaistamatta asemaa, joka kirkoilla ja uskonnollisilla yhdistyksillä tai yhdyskunnilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, ja että se kunnioittaa myös elämänkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa. Toimet, joiden ansiosta vammaisilla on esteettömät ja syrjimättömät mahdollisuudet direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla, ovat merkittäviä toteutettaessa täysimääräistä yhdenvertaisuutta käytännössä. Lisäksi voidaan eräissä tapauksissa tarvita mahdollisuuksien varmistamiseen yksittäisiä kohtuullisen mukautuksen toimia. ***Kohtuutonta rasitusta aiheuttavia toimia ei missään tapauksessa edellytetä. Arvioitaessa rasituksen kohtuuttomuutta olisi otettava huomioon erinäisiä tekijöitä, kuten organisaation koko, resurssit ja luonne. Kohtuullisen mukautuksen ja kohtuuttoman rasituksen periaatteet on vahvistettu direktiivissä 2000/78/EY ja YK:n yleissopimuksessa vammaisten oikeuksista.***	(19) Amsterdamin sopimuksen loppuasiakirjaan liitetyssä julistuksessa nro 11 kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemasta Euroopan unioni on nimenomaisesti tunnustanut, että se kunnioittaa kyseenalaistamatta asemaa, joka kirkoilla ja uskonnollisilla yhdistyksillä tai yhdyskunnilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, ja että se kunnioittaa myös elämänkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa. Toimet, joiden ansiosta vammaisilla***, heistä huolehtivilla henkilöillä ja heihin sidoksissa olevilla henkilöillä*** on esteettömät ja syrjimättömät mahdollisuudet direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla, ovat merkittäviä toteutettaessa täysimääräistä yhdenvertaisuutta käytännössä. Lisäksi voidaan eräissä tapauksissa tarvita mahdollisuuksien varmistamiseen yksittäisiä kohtuullisen mukautuksen toimia. ***Vastaavasti**, **mitä tulee tietyn ikäisiin henkilöihin, on asianmukaisin toimenpitein, kuten fyysiset esteet poistamalla, taattava myös lapsille ja iäkkäille henkilöille sekä heistä huolehtiville henkilöille esteetön ja syrjimätön pääsy erityisesti julkisiin rakennuksiin ja julkisiin liikennevälineisiin**.*

Tarkistus 17

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 21 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(21) Syrjintäkiellolla ei kuitenkaan pidä	(21) Syrjintäkiellolla ei kuitenkaan pidä

estää sellaisten kansallisten toimenpiteiden säilyttämistä tai antamista, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää tiettyä uskontokuntaa tai vakaumusta, vammaa, ikää tai sukupuolista suuntautumista ***edustavalle henkilöryhmälle*** aiheutunutta haittaa. ***Kyseisillä toimenpiteillä*** voidaan ***sallia*** tiettyä uskontoa tai vakaumusta, vammaa, ikää ***tai*** sukupuolista suuntautumista edustavien henkilöiden ***järjestöt,*** jos niiden pääasiallisena tavoitteena on edistää kyseisten henkilöiden erityistarpeiden huomioon ottamista.	estää sellaisten kansallisten toimenpiteiden säilyttämistä tai antamista, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää tiettyä uskontokuntaa tai vakaumusta, vammaa, ikää tai sukupuolista suuntautumista ***tai useampia näistä ominaisuuksista edustaville henkilöille sekä heihin sidoksissa oleville henkilöille*** aiheutunutta haittaa. ***Näihin voidaan yhdistää toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää yhdenvertaista kohtelua ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja joissa otetaan huomioon sukupuoliulottuvuus, sekä positiivisia toimia, joiden tarkoituksena on vastata niiden henkilöiden tai henkilöryhmien erityistarpeisiin, jotka ominaisuuksiensa vuoksi tarvitsevat rakenteita, palveluja ja apua, joita muut henkilöt eivät tarvitse. Kyseisten toimenpiteiden ohella*** voidaan ***perustaa riippumattomia*** tiettyä uskontoa tai vakaumusta, vammaa, ikää***,*** sukupuolista suuntautumista ***tai sukupuolta*** edustavien henkilöiden ***järjestöjä,*** jos niiden pääasiallisena tavoitteena on edistää kyseisten henkilöiden erityistarpeiden huomioon ottamista.

Tarkistus 18

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 23 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(23) Uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään ***tai*** sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneille olisi taattava riittävä oikeudellinen suoja. Tehokkaamman suojelun turvaamiseksi järjestöillä, organisaatioilla tai oikeushenkilöillä olisi myös oltava valtuudet aloittaa menettely joko uhrin puolesta tai häntä tukeakseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuimissa edustamista ja puolustamista koskevien kansallisten	(23) Uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään***,*** sukupuoliseen suuntautumiseen ***tai sukupuoleen*** perustuvan ***välittömän ja välillisen*** syrjinnän***, moninkertaisen syrjinnän tai läheissyrjinnän*** kohteeksi joutuneille olisi taattava riittävä oikeudellinen suoja. Tehokkaamman suojelun turvaamiseksi järjestöillä, organisaatioilla tai oikeushenkilöillä olisi myös oltava valtuudet aloittaa menettely joko uhrin puolesta tai häntä tukeakseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuimissa

menettelysääntöjen soveltamista.	edustamista ja puolustamista koskevien kansallisten menettelysääntöjen soveltamista.

Tarkistus 19

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 24 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(24) Todistustaakkaa koskevia sääntöjä on mukautettava niissä tapauksissa, jolloin on ilmeistä, että kyseessä on syrjintätapaus, ja kun yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tehokas soveltaminen edellyttää, että ***todistustaakan*** on siirryttävä vastaajalle***, kun tällaisesta syrjinnästä on annettu näyttö***. ***Kantajan ei kuitenkaan tarvitse todistaa, että kantaja kuuluu tiettyyn uskontoon tai hänellä on tietty vakaumus tai tietty vamma, että hän on tietyn ikäinen tai että hänen sukupuolinen suuntautumisensa on tietynlainen***.	(24) Todistustaakkaa koskevia sääntöjä on mukautettava niissä tapauksissa, jolloin on ilmeistä, että kyseessä on syrjintätapaus, ja kun yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tehokas soveltaminen edellyttää, että ***vastuun riittävien todisteiden esittämisestä*** on siirryttävä vastaajalle. ***Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön sääntöjä, jotka ovat kantajalle edullisempia***.

Tarkistus 20

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 26 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(26) Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden 2007 seurannasta antamassaan päätöslauselmassa neuvosto kehottaa ottamaan mukaan kansalaisyhteiskunnan, mukaan luettuina syrjintävaarassa olevia ihmisiä edustavat järjestöt, työmarkkinaosapuolet ja sidosryhmät, suunniteltaessa sellaisia poliittisia toimia ja ohjelmia, joilla pyritään ehkäisemään syrjintää ja edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä Euroopan että jäsenvaltioiden tasolla.	(26) Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden 2007 seurannasta antamassaan päätöslauselmassa neuvosto kehottaa ottamaan mukaan kansalaisyhteiskunnan, mukaan luettuina syrjintävaarassa olevia ihmisiä edustavat järjestöt, työmarkkinaosapuolet ja sidosryhmät, suunniteltaessa sellaisia poliittisia toimia ja ohjelmia, joilla pyritään ehkäisemään syrjintää ja edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä Euroopan että jäsenvaltioiden tasolla. ***Tätä tarkoitusta varten komissio ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että tässä direktiivissä annetuista säännöksistä sekä jo voimassa***

	olevista tämän alan säännöksistä tiedotetaan – tiedotus- ja lehdistökampanjoin, joiden yhtenä tavoitteena on myös häivyttää stereotypioita – aiheellisin, asianmukaisin ja esteettömin tavoin (kuten viittomakieltä tai erityisiä näkövammaisille tarkoitettuja verkkosivuja käyttäen) suurelle yleisölle ja niille, joita asia koskee.

Tarkistus 21

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 27 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(27) Direktiiveistä 2000/43/EY ja 2004/113/EY saadut kokemukset osoittavat, että suojelu tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvalta syrjinnältä tehostuisi, jos kussakin jäsenvaltiossa toimisi elin tai elimiä valtuuksin analysoida asiaan liittyviä ongelmia, tutkia ratkaisumahdollisuuksia ja avustaa uhreja konkreettisesti.	(27) Direktiiveistä 2000/43/EY ja 2004/113/EY saadut kokemukset osoittavat, että suojelu tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvalta syrjinnältä tehostuisi, jos kussakin jäsenvaltiossa toimisi ***riippumaton*** elin tai ***riippumattomia, eri syrjintäperusteiden mukaan jakautuneita*** elimiä valtuuksin analysoida asiaan liittyviä ongelmia, tutkia ratkaisumahdollisuuksia***, tarjota tietoa*** ja ***koulutusta ja*** avustaa uhreja konkreettisesti ***myös moninkertaisen syrjinnän tapauksissa siten, että henkilö, joka katsoo olevansa moninkertaisen syrjinnän kohteena, voi valita, minkä elimen puoleen haluaa kääntyä – myös antaakseen tälle toimeksiannon puolustaa häntä oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä***.

Tarkistus 22

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 29 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(29) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, joita	(29) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, ***joilla syrjintä***

sovelletaan, jos tämän direktiivin mukaisia velvoitteita ei noudateta.	***ja sen vaikutukset saadaan loppumaan ja*** joita sovelletaan, jos tämän direktiivin mukaisia velvoitteita ei noudateta.

Tarkistus 23

Ehdotus direktiiviksi
1 artikla

Komission teksti	*Tarkistus*
Tässä direktiivissä vahvistetaan yleiset puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään ***tai*** sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työn ja ammatin ulkopuolella yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.	Tässä direktiivissä vahvistetaan yleiset puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään***,*** sukupuoliseen suuntautumiseen ***tai sukupuoleen*** perustuvan syrjinnän***, myös moninkertaisen syrjinnän ja läheissyrjinnän,*** torjumiselle työn ja ammatin ulkopuolella yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.

Perustelu

On syytä ottaa käyttöön moninkertaisen syrjinnän käsite, sillä se läpileikkaa kaikki syrjinnän perusteet, ja läheissyrjinnän käsite, joka koskettaa erityisesti naisia.

Tarkistus 24

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 1 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
1. Tässä direktiivissä ’yhdenvertaisen kohtelun periaatteella’ tarkoitetaan, ettei minkäänlaista 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.	1. Tässä direktiivissä ’yhdenvertaisen kohtelun periaatteella’ tarkoitetaan, ettei minkäänlaista 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää***, moninkertaista syrjintää eikä läheissyrjintää*** saa esiintyä.

Perustelu

On otettava käyttöön moninkertaisen syrjinnän ja läheissyrjinnän käsite, jotta voimme käsitellä tehokkaasti tapauksia, joissa yhdistyy useampi syrjinnän muoto ja joissa syrjinnän kohde on entistä haavoittuvammassa ja vaikeammassa asemassa oikeuskäsittelyvaiheessa.

Tarkistus 25

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 2 kohta – a alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
a) välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan jonkin 1 artiklassa tarkoitetun seikan perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vertailukelpoisessa tilanteessa;	a) välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan jonkin 1 artiklassa tarkoitetun seikan ***tai joidenkin siinä tarkoitettujen seikkojen*** perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vertailukelpoisessa tilanteessa;

Perustelu

On syytä käyttää moninkertaisen syrjinnän käsitettä, joka määritellään jäljempänä, jo välittömästä syrjinnästä puhuttaessa.

Tarkistus 26

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 2 kohta – b alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden tietyn uskonnon tai vakaumuksen, tietyn vamman, tietyn iän ***tai*** tietyn sukupuolisen suuntautumisen perusteella erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, paitsi jos kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.	b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden tietyn uskonnon tai vakaumuksen, tietyn vamman, tietyn iän***,*** tietyn sukupuolisen suuntautumisen ***tai sukupuolen tai näiden erityisominaisuuksien yhdistelmän*** perusteella ***– tai tällaisiin henkilöihin sidoksissa olevat henkilöt –*** erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, paitsi jos kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia***, ja läheissyrjintänä sitä, että henkilölle aiheutuu kielteisiä vaikutuksia siitä, että hän on läheisessä suhteessa tietyn uskontokunnan, vakaumuksen, vamman, ikäryhmän tai sukupuolisen suuntautumisen edustajiin***. ***Läheissyrjintänä pidetään esimerkiksi***

sitä, että syrjintä kohdistuu henkilöihin, jotka ovat – tai joiden oletetaan olevan – tunnesitein sidoksissa tietyn uskontokunnan, vakaumuksen, vamman, ikäryhmän tai sukupuolisen suuntautumisen edustajiin – vaikka he eivät välttämättä asu näiden kanssa yhdessä ja riippumatta siitä, onko kyseessä virallistettu oikeudellinen suhde, kuten avioliitto tai sukulaisuussuhde.

Perustelu

On tärkeää ottaa käyttöön välillisen syrjinnän käsitteen yhteydessä sekä moninkertaisen syrjinnän käsite että läheissyrjinnän käsite, joka koskee syrjinnän kohteena oleviin henkilöihin sidoksissa olevia henkilöitä.

Tarkistus 27

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 2 kohta – b a alakohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	b a) moninkertaisena syrjintänä pidetään sitä, että syrjintä perustuu kahteen tai useampaan EY:n perustamissopimuksen 12 ja 13 artiklassa tarkoitettuun syyhyn.

Perustelu

On välttämätöntä sisällyttää direktiiviehdotuksen sisältämiin määritelmiin moninkertaisen syrjinnän määritelmä.

Tarkistus 28

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 2 kohta – b b alakohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	b b) läheissyrjintänä pidetään sitä, että henkilölle aiheutuu kielteisiä vaikutuksia siitä, että hän on läheisessä suhteessa tietyn uskontokunnan, vakaumuksen, vamman, ikäryhmän tai sukupuolisen suuntautumisen edustajiin. Läheissyrjintä kohdistuu henkilöihin, jotka ovat – tai joiden oletetaan olevan – tunnesitein

sidoksissa tietyn uskontokunnan, vakaumuksen, vamman, ikäryhmän tai sukupuolisen suuntautumisen edustajiin – vaikka he eivät välttämättä asu näiden kanssa yhdessä ja riippumatta siitä, onko kyseessä virallistettu oikeudellinen suhde, kuten avioliitto tai sukulaisuussuhde.

Perustelu

On syytä määritellä läheissyrjintä.

Tarkistus 29

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 3 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
3. Häirintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä, kun johonkin 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan liittyvällä haitallisella käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa tai luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.	3. Häirintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä, kun johonkin 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan ***tai joihinkin siinä tarkoitettuihin seikkoihin*** liittyvällä haitallisella käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa tai luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Perustelu

Johdonmukaisuuden vuoksi on syytä ottaa huomioon "moninkertaisten syiden" mahdollisuus myös häirinnän yhteydessä.

Tarkistus 30

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 3 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	3 a. Sukupuolista häirintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä, kun seksuaalisväritteisellä fyysisellä, sanallisella tai muulla ei-toivotulla käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa

	ja luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Perustelu

Myös tässä direktiivissä on tärkeä mainita seksuaalinen häirintä ja erityisesti syrjintä sukupuolisen suuntautumisen perusteella.

Tarkistus 31

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 4 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
4. Käskyä tai ohjetta harjoittaa henkilöihin kohdistuvaa 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa syrjintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä.	4. Käskyä tai ohjetta harjoittaa henkilöihin kohdistuvaa 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan ***tai tarkoitettuihin seikkoihin*** perustuvaa syrjintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä.

Perustelu

Johdonmukaisuuden vuoksi on syytä ottaa huomioon "moninkertaisten syiden" mahdollisuus myös syrjintään käskemisen yhteydessä.

Tarkistus 32

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 5 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
5. Kohtuullisen mukautuksen epäämistä vammaiselta tämän direktiivin ***4 artiklan*** 1 kohdan b alakohdassa ***tarkoitetuissa*** erityistapauksessa on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä.	5. Kohtuullisen mukautuksen epäämistä vammaiselta ***tai tähän sidoksissa olevilta henkilöiltä, esimerkiksi*** tämän direktiivin ***4 artiklan*** 1 kohdan b alakohdassa ***tarkoitetussa*** erityistapauksessa***,*** on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä.

Perustelu

On varmistettava johdonmukaisuus ja säädettävä myös tässä yhteydessä läheissyrjinnästä.

Tarkistus 33

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 6 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
6. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, ettei ikään perustuvaa erilaista kohtelua voida pitää syrjintänä, jos sillä on kansallisen lainsäädännön puitteissa oikeutettu tavoite ja jos tämän tavoitteen toteuttamiskeinot ovat asianmukaiset ja tarpeen. Erityisesti tällä direktiivillä ei estetä jäsenvaltioita vahvistamasta tiettyä ikää koulutukseen pääsylle ja eräiden tavaroiden tai palvelujen saatavuudelle.	6. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, ettei ikään perustuvaa erilaista kohtelua voida pitää syrjintänä, jos sillä on kansallisen lainsäädännön puitteissa ***puolueettomasti ja kohtuullisesti perusteltavissa oleva*** oikeutettu tavoite ja jos tämän tavoitteen toteuttamiskeinot ovat asianmukaiset ja tarpeen. Erityisesti tällä direktiivillä ei estetä jäsenvaltioita vahvistamasta tiettyä ikää koulutukseen pääsylle ja eräiden tavaroiden tai palvelujen saatavuudelle.

Tarkistus 34

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 7 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
7. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat ***rahoituspalvelujen*** tarjonnassa sallia suhteelliset erot kohtelussa, mikäli ikä tai vammaisuus on keskeinen tekijä ***kyseisen tuotteen*** osalta arvioitaessa riskiä merkityksellisten ja tarkkojen vakuutusmatemaattisten ***tai*** tilastollisten tietojen perusteella.	7. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat ***rahoitus-, pankki- ja vakuutuspalvelujen*** tarjonnassa sallia suhteelliset erot kohtelussa ***ainoastaan***, mikäli ***on todistettu, että*** ikä tai vammaisuus on keskeinen tekijä ***kyseisten tuotteiden*** osalta arvioitaessa riskiä merkityksellisten ja tarkkojen vakuutusmatemaattisten ***ja*** tilastollisten tietojen perusteella. ***Kyseisten jäsenvaltioiden on ilmoitettava asiasta komissiolle ja varmistettava, että tarkat tiedot iän ja vammaisuuden käytöstä määräävänä vakuutusmatemaattisena tekijänä kootaan, julkaistaan ja saatetaan säännöllisesti ajan tasalle.*** ***Jäsenvaltioiden on toteutettava viiden vuoden kuluttua direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä arviointi, jossa otetaan huomioon komission***

	kertomus, ja välitettävä arvioinnin tulokset komissiolle.

Perustelu

On ehkäistävä se, että rahoitus-, vakuutus- ja pankkipalvelujen yhteydessä käytetään iän tai vammaisuuden kaltaisia tekijöitä perusteettoman (epäsuotuisamman) ja syrjivän kohtelun perusteina.

Tarkistus 35

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 8 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
8. Tämä direktiivi ei vaikuta sellaisiin kansallisessa lainsäädännössä säädettyihin toimenpiteisiin, jotka demokraattisessa yhteiskunnassa ovat tarpeen yleisen turvallisuuden ja järjestyksen takaamiseksi ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden sekä muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.	8. Tämä direktiivi ei vaikuta sellaisiin kansallisessa lainsäädännössä säädettyihin toimenpiteisiin, jotka demokraattisessa yhteiskunnassa ovat ***oikeasuhteisia ja*** tarpeen yleisen turvallisuuden ja järjestyksen takaamiseksi ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden sekä muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. ***Direktiivillä ei ole myöskään vaikutusta jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, jolla edistetään sukupuolten tasa-arvoa.***

Tarkistus 36

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 8 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	8 a. Tässä direktiivissä tunnustetaan, että oikeus yksityisyyteen on keino torjua tässä artiklassa tarkoitettua syrjintää.

Perustelu

On hyvä korostaa, kuinka tärkeää oikeus yksityisyyteen on jo sinänsä ja keinona torjua syrjintää, kunnes yhteiskunta hylkää stereotypiat ja voittaa pelkonsa erilaisuutta kohtaan.

Tarkistus 37

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 1 kohta – d alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
d) yleisesti tarjottavien tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta, ***asuminen mukaan luettuna***.	d) yleisesti tarjottavien tavaroiden ja palvelujen***, kuten esimerkiksi asumis- ja liikennepalvelujen,*** saatavuus ja tarjonta, ***kun asia kuuluu yhteisön toimivaltaan***.

Perustelu

On hyvä viitata esimerkinomaisesti vaan ei tyhjentävästi joihinkin erikoisaloihin, kuten asumiseen ja liikenteeseen.

Tarkistus 38

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 1 kohta – 2 alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
Edellä olevaa d alakohtaa sovelletaan yksityishenkilöihin vain niiltä osin kuin nämä harjoittavat omaa ammatillista tai kaupallista toimintaansa.	***Yksityishenkilöiden yksityiselämää on kunnioitettava d alakohtaa sovellettaessa.***

Tarkistus 39

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 1 kohta – d a alakohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	d a) jäsenyys ja toiminta järjestöissä ja tällaisten järjestöjen myöntämät etuudet.

Perustelu

On syytä sisällyttää järjestöt soveltamisalaan.

Tarkistus 40

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 2 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
2. ***Tämä direktiivi ei vaikuta*** siviilisäätyä tai perheasemaa ***eikä*** lisääntymisoikeuksia ***koskeviin kansallisiin lakeihin***.	2. ***Rajoittamatta jäsenvaltioiden toimivaltaa*** siviilisäätyä tai perheasemaa ***ja*** lisääntymisoikeuksia ***koskevissa asioissa tätä direktiiviä sovelletaan avoliittoihin ja rekisteröityihin parisuhteisiin, jos ne on jäsenvaltion järjestelmässä tunnustettu, ja niihin liittyviin sosiaalietuuksiin***.

Perustelu

On tärkeää sisällyttää direktiiviin tämä seikka ja näin noudattaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Tarkistus 41

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 3 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
3. ***Tämä direktiivi ei vaikuta*** jäsenvaltioiden ***vastuuseen*** opetuksen ***sisällöstä,*** koulutuksen ***muodoista ja koulutusjärjestelmän organisoinnista,*** erityisopetus ***mukaan luettuna***. Jäsenvaltiot voivat säätää erilaisesta kohtelusta haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin.	3. ***Rajoittamatta*** jäsenvaltioiden ***toimivaltaa*** opetuksen ***ja*** koulutuksen ***alalla sekä niiden vastuuta opetuksen sisällön sekä koulutusjärjestelmiensä toiminnan ja organisoinnin suhteen tämän direktiivin tarkoituksena on taata osallisuus- ja kotoutumisprosessit ja*** erityisopetus ***vammaisille henkilöille***. Jäsenvaltiot voivat säätää erilaisesta kohtelusta haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin***, jos erilaista kohtelua ei voida pitää muuhun tai muihin syihin perustuvana syrjintänä ja jos se on välttämätöntä ja oikeasuhteista eikä riko oikeutta koulutukseen***.

Perustelu

On tärkeää, että direktiivin soveltamisalassa otetaan asianmukaisesti huomioon opetus ja koulutus syrjinnän ehkäisemiseksi.

Tarkistus 42

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 5 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
5. Tämän direktiivin soveltamisalaan ei kuulu kansalaisuuteen perustuva erilainen kohtelu eikä sillä vaikuteta kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden jäsenvaltioiden alueelle tuloa ja siellä oleskelua koskeviin säännöksiin ja edellytyksiin eikä kyseisten kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden oikeusasemasta aiheutuvaan kohteluun.	***Poistetaan.***

Perustelu

Asiasta on jo olemassa säännökset.

Tarkistus 43

Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 1 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
Vammaisten yhdenvertainen kohtelu	Yhdenvertainen kohtelu ***ja vammaisuus***
1. Toimet, joilla varmistetaan, että yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta noudatetaan vammaisten kohdalla:	1. Toimet, joilla varmistetaan, että yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta noudatetaan vammaisten ***sekä niiden henkilöiden*** kohdalla***, jotka ovat sidoksissa heihin tai jotka huolehtivat heistä***:

Perustelu

On tärkeää ottaa huomioon sekä vammaisten että heistä huolehtivien henkilöiden yhdenvertainen kohtelu.

Tarkistus 44

Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 1 kohta – johdantokappale

Komission teksti	*Tarkistus*
1. Toimet, joilla varmistetaan, että yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta noudatetaan vammaisten kohdalla:	1. Toimet, joilla varmistetaan, että yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta noudatetaan vammaisten kohdalla***, sellaisena kuin vammaisuus määritellään vammaisten oikeuksia koskevassa YK:n yleissopimuksessa ja siten, että pitkäaikaissairaat kuuluvat määritelmään***:

Tarkistus 45

Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 2 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	2 a. Jäsenvaltioiden on otettava huomioon eri vammaisryhmien edut ja tarpeet ottaen huomioon sekä vamman laadun että henkilön sukupuolen, iän, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, sukupuolisen suuntautumisen ja muut syrjintäperusteet.

Perustelu

Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisesta kohtelusta puhuttaessa on otettava huomioon kaikki tekijät – sekä horisontaaliset että muut – jotka voivat yhdistyä vammaan.

Tarkistus 46

Ehdotus direktiiviksi
4 a artikla (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	4 a artikla
	Ikä ja esteetön pääsy rakennuksiin sekä palvelujen saatavuus
	Jäsenvaltioiden on asianmukaisin toimenpitein, kuten fyysiset esteet

	poistamalla, taattava myös lapsille ja iäkkäille henkilöille sekä heistä huolehtiville henkilöille esteetön ja syrjimätön pääsy erityisesti julkisiin rakennuksiin ja julkisiin liikennevälineisiin.

Perustelu

Tarkistuksessa hahmotellaan kohtuullista mukautusta koskeva velvoite pyrittäessä torjumaan lapsiin ja iäkkäisiin henkilöihin kohdistuvaa ikään perustuvaa syrjintää.

Tarkistus 47

Ehdotus direktiiviksi
5 artikla

Komission teksti	*Tarkistus*
Täydellisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää haittoja, jotka liittyvät uskontoon tai *uskomukseen*, vammaisuuteen, ikään ***tai*** sukupuoliseen suuntautumiseen.	Täydellisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää haittoja, jotka liittyvät uskontoon tai *vakaumukseen*, vammaisuuteen, ikään***,*** sukupuoliseen suuntautumiseen ***tai sukupuoleen***.

Tarkistus 48

Ehdotus direktiiviksi
5 artikla – 1 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	1 a. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä tiettyä uskontokuntaa tai vakaumusta, vammaa, ikäryhmää tai sukupuolista suuntautumista edustavien henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämiseksi sukupuoliulottuvuus huomioon ottaen.

Perustelu

On aiheellista tehostaa positiivisia toimia edistämällä aktiivisesti yhdenvertaista kohtelua.

Tarkistus 49

Ehdotus direktiiviksi
5 artikla – 1 b kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	1 b. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen säätää etuuskohtelusta tai toteuttaa positiivisia toimia, joiden tarkoituksena on vastata niiden henkilöiden tai henkilöryhmien erityistarpeisiin, jotka ominaisuuksiensa vuoksi tarvitsevat rakenteita, palveluja ja apua, joita muut henkilöt eivät tarvitse.

Perustelu

On aiheellista tehostaa positiivisia toimia edistämällä aktiivisesti yhdenvertaista kohtelua ja toimenpiteitä, jotka on räätälöity henkilöiden erityistarpeiden mukaan.

Tarkistus 50

Ehdotus direktiiviksi
7 artikla – 1 b kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	1 b. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos moninkertaisen syrjinnän syyt on todettu, syyte voidaan kumota vain sellaisen perustelun tai muun puolustuksen perusteella, jota voidaan soveltaa kaikkiin syihin, joista syyte on esitetty. Jos kuitenkin todetaan vain yksi syy, syyte voidaan kumota yksinomaan sitä koskevan perustelun tai puolustuksen perusteella.

Perustelu

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että moninkertaisen syrjinnän kohteeksi joutuneilla on asianmukaiset oikeussuojakeinot.

Tarkistus 51

Ehdotus direktiiviksi
8 artikla – 1 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kansallisen oikeudenkäyttöjärjestelmänsä mukaisesti sen varmistamiseksi, että kun henkilö, joka katsoo kärsineensä vääryyttä sen vuoksi, että häneen ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, esittää tuomioistuimelle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa tapahtuneen välitöntä tai välillistä syrjintää, vastaajan on näytettävä toteen, ettei ***syrjintäkieltoa*** ole rikottu.	1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kansallisen oikeudenkäyttöjärjestelmänsä mukaisesti sen varmistamiseksi, että kun henkilö, joka katsoo kärsineensä vääryyttä sen vuoksi, että häneen ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, esittää tuomioistuimelle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa tapahtuneen välitöntä tai välillistä syrjintää, vastaajan on näytettävä toteen, ettei ***välittömän ja välillisen syrjinnän, moninkertaisen syrjinnän ja läheissyrjinnän kieltoa*** ole rikottu.

Perustelu

Tarkoituksena on sisällyttää syrjintäkieltoon myös moninkertainen syrjintä ja läheissyrjintä.

Tarkistus 52

Ehdotus direktiiviksi
8 artikla – 2 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön ***todistelua koskevia*** sääntöjä, jotka ovat kantajalle edullisempia.	2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön sääntöjä, jotka ovat kantajalle edullisempia.

Perustelu

On syytä varmistaa, että jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön sääntöjä, jotka ovat kantajalle edullisempia.

Tarkistus 53

Ehdotus direktiiviksi
8 artikla – 1 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tämän direktiivin mukaisesti annetuista säännöksistä sekä jo voimassa olevista tämän alan säännöksistä tiedotetaan ***jäsenvaltioiden*** alueella kaikin aiheellisin tavoin niille, joita asia koskee.	***Komissio ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä***, että tämän direktiivin mukaisesti annetuista säännöksistä sekä jo voimassa olevista tämän alan säännöksistä tiedotetaan – ***tiedotus- ja lehdistökampanjoin, joiden yhtenä tavoitteena on myös häivyttää stereotypioita – Euroopan unionin*** alueella kaikin aiheellisin***, asianmukaisin ja esteettömin*** tavoin ***suurelle yleisölle ja*** niille, joita asia koskee.

Perustelu

Jotta yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamiseen liittyvät asiat tunnetaan ja jotta niitä noudatetaan ja sovelletaan tehokkaasti, on toteutettava tiedotuskampanjoita, joissa käytetään asianmukaisia välineitä, kuten viittomakieltä tai näkövammaisille tarkoitettuja erityisiä verkkosivustoja.

Tarkistus 54

Ehdotus direktiiviksi
11 artikla

Komission teksti	*Tarkistus*
Jäsenvaltioiden on edistettävä vuoropuhelua sellaisten asianomaisten valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa, joilla on jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti ***oikeutettua*** etua siitä, että ne voivat myötävaikuttaa johonkin tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan seikkaan perustuvan syrjinnän torjumiseen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen edistämiseksi.	Jäsenvaltioiden on edistettävä vuoropuhelua sellaisten asianomaisten valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa, joilla on jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti etua siitä, että ne voivat myötävaikuttaa johonkin tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan seikkaan perustuvan syrjinnän torjumiseen yhdenvertaisen kohtelun ***ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien*** periaatteen edistämiseksi.

Perustelu

Jäsenvaltioiden on edistettävä asianomaisten osapuolten kanssa käytävää vuoropuhelua eli ulotettava se kaikkiin niihin, joita asia koskee ja jotka osallistuvat yhdenvertaisen kohtelun ja

yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämiseen.

Tarkistus 55

Ehdotus direktiiviksi
12 artikla – 1 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
1. Jäsenvaltioiden on nimettävä elin tai elimiä edistämään kaikkien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan, vammaisuudestaan, iästään ***tai*** sukupuolisesta *suuntauksestaan*. Nämä elimet voivat muodostaa osan virastoista, jotka kansallisella tasolla vastaavat ihmisoikeuksien puolustamisesta tai yksilön oikeuksien turvaamisesta, mukaan luettuina oikeudet, jotka perustuvat muihin yhteisön säädöksiin, kuten direktiiveihin 2000/43/EY ja 2004/113/EY.	1. Jäsenvaltioiden on nimettävä ***riippumaton*** elin tai ***riippumattomia*** elimiä edistämään kaikkien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan, vammaisuudestaan, iästään, sukupuolisesta *suuntautumisestaan* ***tai sukupuolestaan***. Nämä elimet voivat muodostaa osan virastoista, jotka kansallisella tasolla vastaavat ihmisoikeuksien puolustamisesta tai yksilön oikeuksien turvaamisesta, mukaan luettuina oikeudet, jotka perustuvat muihin yhteisön säädöksiin, kuten direktiiveihin 2000/43/EY ja 2004/113/EY. ***Jos on perustettu useampia riippumattomia, eri syrjintäperusteiden mukaan jakautuneita tasa-arvoelimiä, henkilö, joka katsoo olevansa moninkertaisen syrjinnän kohteena, voi valita, minkä elimen puoleen haluaa kääntyä – myös antaakseen tälle toimeksiannon puolustaa häntä oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä. Tämän velvollisuutena on tarkastella mainittua syrjintätilannetta kokonaisuudessaan.***

Perustelu

On mukautettava tasa-arvoelinten järjestelmää, jotta moninkertaista syrjintää voidaan käsitellä asianmukaisesti.

Tarkistus 56

Ehdotus direktiiviksi
12 artikla – 2 kohta – 2 luetelmakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
	– toteuttaa tiedotus- ja koulutuskampanjoita,

Perustelu

On aiheellista laajentaa tasa-arvoelinten toimivaltaa sisällyttämällä niiden tehtäviin koulutus ja tiedotus.

Tarkistus 57

Ehdotus direktiiviksi
13 artikla – b alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
b) kaikki sopimussuhteeseen perustuvat säännökset, yritysten sisäiset säännöt ja voittoa tavoittelevien tai tavoittelemattomien yhdistysten säännöt, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisia, julistetaan tai voidaan julistaa mitättömiksi tai että ne muutetaan.	b) kaikki sopimussuhteeseen perustuvat säännökset, ***julkisyhteisöjen ja*** yritysten sisäiset säännöt ja voittoa tavoittelevien tai tavoittelemattomien yhdistysten säännöt, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisia, julistetaan tai voidaan julistaa mitättömiksi tai että ne muutetaan.

Perustelu

On toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen ulotetaan koskemaan myös julkisyhteisöjä.

Tarkistus 58

Ehdotus direktiiviksi
14 artikla

Komission teksti	*Tarkistus*
Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan.	Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan.

Seuraamuksiin, joiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, saattaa kuulua korvausten maksaminen uhrille, eikä korvauksia saa rajoittaa asettamalla niille ennalta ylärajaa.	Seuraamuksiin, joiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ***ja joilla syrjintä ja sen vaikutukset saadaan loppumaan***, saattaa kuulua korvausten maksaminen uhrille, eikä korvauksia saa rajoittaa asettamalla niille ennalta ylärajaa.

Perustelu

Seuraamusten soveltaminen on määritettävä asianmukaisesti, jotta saadaan varmistettua, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta noudatetaan.

Tarkistus 59

Ehdotus direktiiviksi
16 a artikla (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	16 a. Komissio valmistelee ja aloittaa ..... mennessä sellaisen ehdotuksen hyväksymismenettelyn, jonka tarkoituksena on sovittaa tämä direktiivi yhteen voimassa olevien tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevien direktiivien kanssa

ASIAN KÄSITTELY

Otsikko	Uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumaton yhdenvertainen kohtelu
Viiteasiakirjat	KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Asiasta vastaava valiokunta	LIBE
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	FEMM 2.9.2008
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Donata Gottardi 9.10.2008
Hyväksytty (pvä)	10.2.2009
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 15 –: 11 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Edit Bauer, Hiltrud Breyer, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Věra Flasarová, Lissy Gröner, Urszula Krupa, Roselyne Lefrançois, Pia Elda Locatelli, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Doris Pack, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Zita Pleštinská, Anni Podimata, Christa Prets, Teresa Riera Madurell, Eva-Riitta Siitonen, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Corien Wortmann-Kool, Anna Záborská
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Gabriela Creţu, Ana Maria Gomes, Donata Gottardi, Elisabeth Jeggle, Maria Petre